

Stanovisko Etického soudu Soudcovské unie ČR

I. Zadání dotazů

1. Soudkyně Daniela Zemanová, členka Soudcovské unie ČR (dále též „SU“) a soudkyně Ústavního soudu, se dle čl. 28 odst. 1 Stanov SU obrátila dne 26. 1. 2024 na Etický soud Soudcovské unie ČR (dále jen „Etický soud“) s dotazy, které se týkají možnosti a mezí kritického hodnocení rozhodovací činnosti soudců, konkrétně s otázkami:

a) **zda soudce může hodnotit rozhodnutí jiného soudce,**

b) **pokud ano, tak za jakých okolností je takové hodnocení přípustné.**

2. Soudkyni Danielu Zemanovou vedla k položené dotazů tisková zpráva Soudcovské unie ČR zveřejněná v lednu 2024, v níž bylo mj. uvedeno: „Ale ani nám nepřísluší jakkoli komentovat a hodnotit rozhodnutí našich kolegů, neboť to každému soudci zakazuje Etický kodex soudce.“ Tento názor je podle tazatelky opakovaně zmiňován členy i vedením SU při různých příležitostech a má podle sdělení pamětníků vycházet z historického usnesení Etického soudu. Soudkyně Daniela Zemanová přitom vyjádřila v odůvodnění dotazu názor, že takto kategorický zákaz by neměl pro soudce platit, a domnívá se, že Etický kodex soudce ho v této podobě neobsahuje, neboť ne všechny případy, v nichž by soudce hodnotil rozhodnutí vydané jiným soudcem, musí nutně vést k ohrožení důvěry v soudnictví či jiné chráněné hodnoty. Zároveň je ovšem dle tazatelky nutno rozlišovat, o jaké rozhodnutí se jedná a jaký má k němu dotyčný soudce vztah, zejména soudci zásadně nepřísluší kriticky hodnotit rozhodnutí nadřízeného soudu v rámci řízení, v němž bylo vydáno a v němž je soudce tímto rozhodnutím vázán. Ostatní rozhodnutí soudu za dodržení dalších podmínek podle přesvědčení tazatelky hodnotit lze. Zásadně přípustná by měla být odborná diskuse o právních otázkách, která je běžnou součástí vývoje judikatury. Velká zdrženlivost je naopak nutná u hodnocení skutkových otázek, jejich zjištění a posouzení. Kritika rozhodovací činnosti nesmí být vedena osobními motivy, vždy musí být zřejmé, že se jedná o odbornou polemiku. Velmi důležité rovněž je,

v jakém prostoru kritika probíhá, musí se jednat o platformu, která umožňuje odbornou diskusi. Na základě uvedených argumentů se soudkyně Daniela Zemanová domnívá, že neplatí ani jeden z možných extrémních závěrů, tj. že soudce nikdy nesmí hodnotit rozhodnutí kolegy, ani že ho může hodnotit kdykoliv a jakýmkoliv způsobem. Za účelem vyjasnění této problematiky vznáší výše uvedené dotazy.

II. Obecná východiska

3. Etický soud připomíná, že podle § 28 odst. 1 Stanov SU je působnost Etického soudu definována takto: *Etický soud Unie se vyjadřuje v případech, kdy vznikne nebo může vzniknout pochybnost o souladu jednání soudce s etickým kodexem. Vyjádří se vždy, je-li mu doručen návrh Shromáždění delegátů, Republikové rady, Výboru, Sekce či kteréhokoli člena Unie.*

4. V daném případě dotazy směřují na vyjasnění konkretizovaného střetu ústavně zaručené svobody projevu každého jednotlivce, včetně soudců, jak jsou vymezeny zejména v čl. 10 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (č. 209/1992 Sb.) a čl. 17 Listiny základních práv a svobod, s jejich zákonnými limity předvídanými citovanými ustanoveními a stanovenými v případě soudce zejména ustanovením § 80 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů (dále jen „ZSS“). Relevantními limitujícími podmínkami výkonu funkce soudce je především požadavek ustanovení § 80 odst. 1 a odst. 4 ZSS, dle něhož se soudce při výkonu funkce, mimo výkon funkce soudce, v občanském životě i při výkonu svých politických práv zdrží všeho, co by mohlo narušit důstojnost soudcovské funkce nebo ohrozit důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů. Konkretizací záruk nezávislosti a nestrannosti soudce jsou požadavky ustanovení § 80 odst. 2 písm. a), b) ZSS, tedy mj. povinnost soudce prosazovat a obhajovat dobrou pověst soudnictví a povinnost chovat se tak, aby soudce nezavdal příčinu ke snížení důvěry v soudnictví a důstojnosti soudcovské funkce. Promítnutím požadavku na zachování

důstojnosti je pak požadavek ustanovení § 80 odst. 6 ZSS, který mj. soudci stanoví povinnost zachovávat náležitou úctu k ostatním soudcům. Starší komentářová literatura k těmto ustanovením uvádí pouze obecná konstatování, že se jedná o významné povinnosti soudce¹, aktuálnější komentář, jehož autorkou je tazatelka, však již konstatuje, že „povinnost zachovávat náležitou úctu nevylučuje věcnou a relevantní kritiku soudce vůči svým kolegům či dalším osobám. Naopak nemístná falešná solidarita v podobě přehlížení problémů a nedostatků může mít pro důvěru v soudnictví devastující účinek. Musí se však jednat o přiměřený způsob, vhodné místo i formu kritiky. Musí být též zřejmé, že důvodem kritiky je dosažení lepší činnosti soudu, nikoliv osobní zájmy soudce.“²

5. Je nutno připustit, že podrobnější podmínky hodnocení jiného soudního rozhodnutí soudcem ani vodítka přípustnosti takového projevu neobsahují ani aktuálně používané soudcovské etické kodexy³. Některých aspektů dané problematiky se dotýkají komentáře a úvahy publikované v Otevřeném souboru etických dilemat soudce⁴ a otázkou jistých aspektů hranic svobody projevu

na sociálních sítích se Etický soud již v minulosti věnoval v jednom ze svých předchozích stanovisek. K dotazům tazatelky je namísto zejména vyzdvihnout, že v tomto stanovisku v části Závěry k působení soudce na sociálních sítích pod bodem 3) Etický soud konstatoval, že „soudce nekomentuje probíhající soudní řízení“⁵. Na závěry citovaného stanoviska Etického soudu k Etickým mezím působení soudce na sociálních sítích lze v tomto případě navazovat a dále je rozvíjet.

6. Zároveň je před zodpovězením dotazů tazatelky třeba zmínit také relevantní judikaturu Nejvyššího správního soudu, Ústavního soudu a Evropského soudu pro lidská práva (dále též „ESLP“), která řeší různé souvislosti základů i hranic omezení soudcovské svobody projevu. Důležité je konstatovat, že tuzemská soudní rozhodnutí se zaměřují zejména na veřejné projevy soudce zasahující do politické soutěže a vyplývá z nich, že soudce je při takových projevech výrazně omezen, a proto byla při některých průnicích svobody projevu soudce s politickou soutěží dovozena i kárná odpovědnost soudce⁶. Na druhou stranu projevy soudců jako individuálního práva vzta-

¹ KOCOUREK, J. § 80 [Způsob výkonu soudcovské funkce]. In: KOCOUREK, J. *Zákon o soudech a soudcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 209.

² ZEMANOVÁ, D. § 80 [Způsob výkonu soudcovské funkce]. In: ZEMANOVÁ, D. *Zákon o soudech a soudcích*. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 127

³ Etické zásady chování soudce schválené Soudcovskou unií dne 26. 11. 2005 dostupné na <https://nam04.safelinks.protection.outlook.com/?url=https%3A%2F%2Fwww.soudci.cz%2Fo-nas%2Feticke-zasady-chovani-soudce.html&data=05%7C02%7CMarie.Novotna%40wolterskluwer.com%7Cd60dc52cab9a475184cd08dc75a12103%7C8ac76c91e7f141ffa89c3553b2da2c17%7C0%7C0%7C638514582119716134%7CUnknown%7CTWFpbGZsb3d8eyJWJjoiMCM4wLjAwMDAiLCJQIjoiV2luZmZiLCJBTiI6IklhaWwiLCJXVCi6Mn0%3D%7C0%7C%7C%7C&sdata=xpXeR0xhbWgIro%2FGQbCQwcuAuMPXLNln0HN%2BgBVmo%2FQ%3D&reserved=0> se zaměřují v daném kontextu zejména na riziko narušení důstojnosti soudce a konstatují v čl. IV.1, že „soudce se při plnění své funkce vyvaruje nevhodného vystupování, projevů, i všeho, co by mohlo vzbudit takový dojem“. Etický kodex soudců z června 2020 dostupný na <https://justice.cz/documents/16809/0/Etick%C3%BD+kodex+soudc%C5%AF-2020.pdf/113b03de-faf7-43f0-a5c8-3bd04401c732> má podobnou zásadu v čl. III.6. a mimoto požadavek na chování soudce které neohrožuje jeho nezávislost a vážnost stanoví v čl. II.2. a čl. III.1.

⁴ V čl. I.1. zde najdeme požadavek na zdržení se účasti v politické kampani a část níže citované judikatury, a zároveň přípustnost veřejného vyjadřování kritiky systémových otázek soudnictví a postavení soudní moci, v čl. II.1. požadavek na vyvážené sdělování názoru soudce na věc, kterou rozhoduje, v čl. IV.6. požadavek na zvolení důstojné platformy pro prezentaci vlastních názorů a vědomí omezení soudce v oblasti svobody projevu a v čl. IV.8. formulaci požadavku na to, aby soudce dodržoval vůči soudu a jeho vedení přiměřenou loajalitu, cítil (spolu)odpovědnost za chod soudu jako celku a v případě sporných situací využíval k nápravě nejprve obvyklé vnitřní mechanismy a zároveň byl schopen přijmout kritiku. Připojené otázky pak směřují k předběžnému posouzení motivace, předmětu a cíle vyslovené kritiky. Viz <https://www.soudci.cz/o-nas/otevreny-soubor-etick%C3%BDch-dilemat-soudce.html>

⁵ Viz stanovisko Etického soudu SU ze dne 24. 5. 2017, Etické meze působení soudce na sociálních sítích, dostupné na <http://www.soudci.cz/zpravy-a-stanoviska/pohledy-a-nazory/843-eticke-meze-pusobeni-soudce-na-socialnich-sitich.html>

⁶ Srov. zejména rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 11. 6. 2015, č. j. 16 Kss 7/2014-92, a související nálezy Ústavního soudu ze dne 5. 9. 2016, sp. zn. I. ÚS 2617/15; rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 20. 5. 2015, č. j.

- hující se ke správě soudnictví ve smyslu ochrany proti nepřipustným zásahům výkoné moci do nezávislosti justice⁷, jakož i kritika vnitřních poměrů v justici⁸, požívají dle soudních rozhodnutí ESLP a našich kárných senátů relativně vysoké míry ochrany a případná omezení takových projevů nesmí mít odrazující efekt na ostatní soudce. V podobných intencích se věnovala otázkám svobody projevu soudce také Zpráva Benátské komise O svobodě projevu soudce z roku 2015⁹.
7. Z opačného úhlu pohledu byla v minulosti řešena v odborné literatuře v návaznosti na judikaturu ESLP otázka hranic přípustnosti kritiky soudců a jejich rozhodnutí¹⁰. V tomto případě se však jednalo o vymezení vhodnosti a přiměřenosti hodnocení soudců a jejich rozhodnutí ze strany představitelů politické moci, veřejnosti a advokacie.
  8. V uvedených rozhodnutích a dokumentech však nejsou přímo řešeny otázky zadané Etickému soudu tazatelkou. Tyto směřují do odlišně vymezeného segmentu svobody projevu soudce a dosud nebyly dle poznatků Etického soudu v našem kontextu podrobněji řešeny. Výše uvedený přehled související problematiky proto slouží především jako zdroj východisek následujících úvah.
  9. Částečnou inspiraci pro své závěry mohl Etický soud nalézt v usnesení Súdnej rady Slovenskej republiky z 26. 1. 2021, na které odkazuje i tazatelka. Toto řeší ještě o něco užší problematiku veřejného vyjádření soudce v médiích obsahující nesouhlasný názor s rozhodovací činností nadřízeného soudu.¹¹
  10. Aktuálně nejkompaktnějším posouzením svobody projevu soudce a hlavním inspiračním zdrojem Etického soudu v daném případě je stanovisko Poradního sboru evropských soudců (CCJE) č. 25 (2022), které v čl. V. obsahuje některá vodítka pro veřejná vyjádření soudců i ke svým kolegům, ale také v čl. IV. odst. 34 konstatuje, že „vymezení obsahu a pravidel svobody projevu a etických omezení jejího výkonu by měli provádět sami soudci nebo soudcovská sdružení“¹².
  11. Na základě výše uvedených relevantních ustanovení a rozhodnutí Etický soud konstatuje, že soudcům náleží svoboda projevu jako každé jiné osobě. Při výkonu této svobody by však měli mít na paměti svou společenskou odpovědnost související s jejich soudcovskou rolí. Výroky soudců mohou mít dopad na veřejný obraz justice, neboť veřejnost je může obecně vnímat nejen jako subjektivní, ale i jako objektivní hodnocení a přisuzovat je celé instituci. S ohledem na to by měli být soudci zdrženliví při vyjadřování názorů a stanovisek za okolností, při kterých by mohla být ohrožena nezávislost, nestrannost nebo důstojnost jejich funkce nebo ohrožena autorita soudní moci. Tato obecná východiska je třeba vztáhnout i na využívání svobody projevu ve vztahu k hodnocení jiných soudních rozhodnutí.

13 Kss 1/2015-112, a související náleží Ústavního soudu ČR ze dne 8. 11. 2016, sp. zn. II. ÚS 2490/15; a rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 6. 6. 2016 č. j. 11 Kss 6/2015-53 a související náleží Ústavního soudu ze dne 11. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 2609/16.

⁷ Srov. zejména rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 28. 10. 1999 ve věci Wille proti Lichtenštejnsku, stížnost č. 28396/95; rozsudek ESLP ve věci Kudeshkina proti Rusku ze dne 26. 2. 2009, stížnost č. 29492/05; rozsudek Harabin proti Slovensku, 20. 11. 2012, stížnost č. 58688/11; či rozsudek velkého senátu ESLP ze dne 27. 5. 2014, Baka proti Maďarsku, stížnost č. 20261/12.

⁸ Zejména rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 11. 2016, č. j. 13 Kss 5/2016-75, či rozhodnutí Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 12. 2020, č. j. 16 Kss 1/2020-122.

⁹ Viz [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD\(2015\)018-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/default.aspx?pdffile=CDL-AD(2015)018-e)

¹⁰ KOSAŘ, D. Kritika soudců: mýty a polopravdy. *Jurisprudence*. 2010, roč. 19, č. 5, s. 3–10; KOSAŘ, D. Kritika soudců (a dalších představitelů soudní moci) v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. *Soudní rozhledy*. 2010, č. 8, s. 281–291; KOSAŘ, D. Kritika soudců v České republice. *Soudní rozhledy*. 2011, č. 4, s. 113–120. David Kosář zejména v prvním citovaném článku nabízí ke kritice soudců čtyři rozlišovací otázky – koho se kritika týká? – přičemž soudci patří mezi ty, kteří musí určitou míru veřejné kritiky unést, dále – kdo kritizuje? – přičemž advokáti mají jako zainteresovaní profesionálové dle autora v tomto směru nejnižší možnosti; – co je kritizováno? – kde je odlišována rozhodovací praxe a soukromý život soudce, a – kde se kritika odehrává? – odlišovány jsou tři skupiny míst, kde se kritika odehrává: (1) v soudní síni; (2) v neveřejné komunikaci prostřednictvím soukromých dopisů, stížností nadřízeným, oznámení policii, v odvolání/dovolání/kasační stížnosti a jiných podáních k soudu; a (3) v médiích.

¹¹ Viz https://www.sudnarada.gov.sk/data/files/1307_uznesenie-2021-26-po-revizii.pdf

¹² Viz <https://www.coe.int/en/web/ccje/ccje-opinions-and-magna-carta>

III. Odpovědi na položené dotazy

12. Odpověď na první z dotazů tazatelky je již na základě výše popsaných obecných východisek jednoznačně kladná. Soudci mohou hodnotit jiná soudní rozhodnutí, ostatně tak běžně činí v rámci rozhodování o opravných prostředcích a v různých odborných diskusích jak interních (diskuse evidenčních senátů, kolegií apod.), tak veřejných (odborné články, semináře, přednášky apod.).
13. Složitější odpověď však vyžaduje druhá položená otázka, tedy za jakých podmínek lze takové hodnocení provádět. Etický soud chce v rámci odpovědi na tento dotaz vymezit klíčová praktická vodítka na několika osách, u nichž bude platit, že na jedné straně bude možnost hodnocení jiného soudního rozhodnutí široce přístupná a na druhé straně výrazně limitovaná. V rámci těchto intencí je třeba dle Etického soudu hledat odpovědi nejméně na pět níže položených otázek.
14. První z těchto otázek je – *V jaké fázi případu k hodnocení dochází?* – klíčové by mělo být, zda příslušná kauza stále probíhá, či je definitivně rozhodnutá. Jestliže je projednávání příslušného případu ještě otevřené, tedy nerozhodly ve věci všechny příslušné soudní instance, má Etický soud za to, že komentování jiných soudních rozhodnutí soudci v zásadě nepřísluší. Možnosti hodnocení se sice postupně rozšiřují podle vydávaných soudních rozhodnutí v jednotlivých soudních stupních, tedy např. po vydání pravomocného rozhodnutí ve věci jsou výrazně širší než po vydání nepravomocného rozhodnutí, a dále se rozšíří po vydání rozhodnutí o mimořádných opravných prostředcích či po uplynutí lhůty pro jejich podání, ale s ohledem na další níže rozvedená hlediska tato dynamika svědčí mnohem více ve prospěch veřejné kritiky jiných aktérů veřejného diskursu než soudců. Proto v tomto směru obecně stále platí výše citovaný bod 3) Závěrů k působení soudce na sociálních sítích o nekomentování probíhajících soudních řízení. Je tomu tak proto, že u probíhajících řízení nehrozí pouze narušení důstojnosti soudce či soudnictví, ale také jeho nezávislosti a nestrannosti. Soudci, kteří teoreticky mohou rozhodovat u nadřízených soudních stupňů, nemohou vyjádřit předběžně své názory, ale naopak je musí vyjádřit až při hodnocení přezkoumávaného rozhodnutí. Soudci, kteří ve věci již rozhodli, mají výrazně omezenou možnost vyjádřit se veřejně k případné kritice, a to i ze strany nadřízeného soudu. Soudci, kteří nejsou angažováni přímo v rozhodování případu, mohou veřejnými vyjádřeními ovlivnit budoucí rozhodování svých kolegů, ať již by takový vliv byl z pohledu rozhodujících soudců vědomý, nebo jen podvědomý. Při úvahách o míře omezení svobody projevu, zde lze do jisté míry analogicky uvažovat důvody, pro které platí při probíhajícím trestním řízení presumpce nevinny i v horizontálních vztazích. Veřejná vyjádření soudních kolegů by za určitých okolností a při určité intenzitě mohla vytvářet nepřiměřený, a tak nepřijatelný nátlak na soudce, jak má rozhodnout. Veřejnost by neměla nabýt dojmu (lhostejno, zda vyvolaného záměrně, či nikoli), že soudci chtějí prostřednictvím komunikace s médii ovlivnit výsledek případu (srov. bod 41 stanoviska CCJE č. 25). Takové situace by mohly znamenat ohrožení nezávislosti a nestrannosti soudnictví. Naopak po definitivním uzavření případu se při zachování dále rozvedených hledisek možnosti komentování soudcům výrazně rozšiřují.
15. Na druhé ose je třeba zodpovědět otázku – *Co je hodnoceno?* – Meze přípustnosti hodnocení se budou, jak již bylo naznačeno, lišit podle toho, zda se jedná o rozhodnutí, které přímo souvisí s rozhodovací činností komentujícího soudce, a budou se přes nepřímou souvislost zužovat směrem k absenci souvislosti rozhodovací činnosti komentujícího soudce a komentovaného rozhodnutí. Podobně, pokud se předmětem diskuse stávají v komentovaném rozhodnutí řešené právní otázky, jsou hranice svobody projevu velmi široké, neboť ty budou mít zpravidla široké možnosti zobecnění pro praxi, naopak hodnocení otázek skutkových zpravidla nebude možné bez důkladné znalosti spisu a bude tedy náležet primárně soudcům, kteří ve věci rozhodovali a primárně v odůvodnění jejich rozhodnutí. Konečně obdobnou dichotomií spatřuje Etický soud mezi širokými možnostmi hodnocení jiného rozhodnutí jako podkladu pro promýšlení obecného stavu justice či v ní používaných institutů, a zužujícími se možnostmi, pokud bude kritika naopak soustředěna pouze na konkrétní soudní rozhodnutí.

16. Třetím hlediskem je – *Kde se kritika odehrává?*

Obecně platí, že by se soudce neměl vyjadřovat odlišně v uzavřeném prostředí a na veřejnosti. S ohledem na to, že klíčovým parametrem omezení svobody projevu soudce je veřejná důvěra v justici, je pochopitelné, že meze přípustnosti hodnocení rozhodnutí jiného soudce se liší podle kontextu prostředí, v němž k hodnocení dochází. Nejširší jsou při zachování ostatních hledisek možnosti nadřazených soudů vzhledem k přezkoumávaným rozhodnutím v konkrétních případech¹³, velmi široké možnosti jsou možnosti interních profesních debat, a dále i odborných seminářů, přednášek a publikací. Naopak přípustnost hodnocení se především s ohledem na ostatní požadavky bude postupně zužovat směrem k veřejným mediálním vystoupením, k nimž je namísto pečlivě vybírat vhodné platformy.¹⁴

17. Čtvrtou otázkou, na niž je namísto odpovídat, je – *K čemu hodnocení směřuje?* Zde je namísto odpovědně přezkoumat jednak vlastní motivaci k takovému vyjádření a jednak jeho účel. Je-li důvodem jednoduše vstup do odborné polemiky, jsou k dispozici široké možnosti uplatnění takového názoru. Směrem k převaze osobních motivů, křivd, osobních záští či očekáváním osobního prospěchu se prostor pro komentování jednoznačně zužuje. Podobně z hlediska účelu vyjádření odpovídá širokým možnostem komentování snaha o podporu autority soudní praxe, informativní a vzdělávací účely a vyjádření stanoviska k nedostatkům při uplatňování práva a zlepšování právního systému. Na druhou stranu neskýtá žádný prostor pouhá snaha o dehonestaci kolegy, neboť kritika,

kteřá je otevřeně či skrytě osobním útokem soudce spočívajícím v urážlivém a hanlivém hodnocení rozhodnutí kolegy, je vyloučena již výše uvedenými zákonnými limity. Indikátorem takovýchto osobních přístupů bývá ochota zpochybňovat vlastní předpoklady, neuznávání argumentačních faulů, nedomýšlení si motivů rozhodnutí jiného soudce či snaha vyrovnat se s hodnoceným argumentem v jeho nejlepší možné podobě, nikoli v jeho karikování.

18. Pátou klíčovou otázkou, na niž chce Etický soud upozornit, je – *Jakým způsobem je hodnocení prováděno?* Ve všech veřejných vyjádřeních k veřejným záležitostem, jako jsou i rozhodnutí jiného soudce, by se totiž soudci měli vyjadřovat obezřetně, umírněně a vyváženě. Čím více tedy komentář k rozhodnutí jiného soudce tato kritéria splňuje, tím je takové vyjádření přípustnější. Naopak budou nepřijatelná vyjádření sdělovaná neuctivým, ponižujícím a urážlivým tónem nebo pokud vytváří obecně negativní obraz celého soudnictví. Podobným způsobem bude rozhodující míra věcnosti, tedy to, zda jsou tvrzení založena na podložených tvrzeních, a zda se jedná o součást diskuse o záležitostech s vysokou mírou veřejného zájmu. Naopak by se soudce měl vyvarovat impulzivního a nezodpovědného vyjadřování.
19. Tyto osy se mohou v konkrétních případech různě překrývat a křížit, což může vytvářet různé podoby posouzení vhodnosti publikovaného komentáře. V některých případech může být extrémní důraz i jen na jedné straně takové osy klíčový pro rozhodnutí o vhodnosti konkrétního vyjádření.¹⁵

¹³ Na druhou stranu jsou velmi zúžené, jak výše uvedeno, možnosti soudce směrem ke komentování rozhodnutí nadřízeného soudu v projednávané věci. Šíří možností komentování ze strany soudce soudu nižšího stupně však může pozitivně ovlivnit následné ukončení projednávání případu.

¹⁴ Etický soud si je vědom skutečnosti, že tazatelka směřuje svůj dotaz na komentování rozhodnutí, tedy veřejně přístupného projevu jiných soudců. Proto není zpravidla nijak problematické komentovat taková rozhodnutí i veřejně. Nad rámec jejího dotazu má ale Etický soud za vhodné vyjádřit, že takové pravidlo nelze vztáhnout jednoduše na kritiku všech projevů jiných soudců. Zejména v případech vyslovení určitého názoru či postoje soudce v uzavřenějším prostředí interních profesionálních debat bude vhodnou formou jejich kritiky komentář odpovídající danému druhu prostředí, nikoli např. kritika mediální či na sociálních platformách.

¹⁵ Pro vyšší srozumitelnost Etický soud příkladmo konstatuje, že jeho úvahy směřují k tomu, že v uzavřeném případě, kde je kritizována zobecněná právní stránka případu, na odborném semináři a za účelem poučení pro další praxi, budou meze komentování jiných soudních rozhodnutí pochopitelně širší než v dosud „živé kauze“, kde se řeší především otázky skutkového posouzení v konkrétním případě a v kontextu mediální dehonestace soudce, který rozhodnutí učinil. Etický soud zde ale chce také zdůraznit, že varianty rozhodných hledisek se mohou nacházet v různých kombinacích. Lze si tedy představit veřejné hodnocení rozhodnutí v dosud neskončeném případě, které si zachová přípustnou míru obecnosti a hledání systémových řešení. Naopak zveřejnit i v rámci skončeného případu některé skutkové okolnosti může být eticky neúnosné.

20. Zároveň je třeba dodat, že pokud soudce hodnotí odpovědně za použití popsáných kritérií rozhodnutí jiného soudce, je povinností toho, jehož se hodnocení týká, takovou kritiku i ze strany kolegy unést.
21. Současně však obecně platí, že pokud jsou soudci nebo jejich rozhodnutí nespravedlivě kritizováni, neoprávněně hanobeni nebo očeňováni, mají samozřejmě právo se bránit a chránit svou integritu jako každý jiný občan, k čemuž by se jim mělo dostat institucionální podpory¹⁶. Soudcovská sdružení nebo předseda soudu či jiný představitel správy soudu (typicky tiskový mluvčí) by měli objasnit rozhodné skutečnosti tak, aby byl zachován obraz autoritativního a nezávislého soudnictví i ve veřejných debatách. Jednotliví soudci by se měli zdržet využívání médií ve vztahu k vlastním případům, a to i v případě, že jsou k tomu vyprovokováni. Pokud média nebo zainteresovaná veřejnost kritizují rozhodnutí, měl by se soudce vyhnout tomu, aby na takovou kritiku reagoval psaním v tisku nebo odpovídáním na otázky novinářů. Soudce by měl na legitimní očekávání občanů odpovídat prostřednictvím jasně odůvodněných rozhodnutí. Soudci by měli usilovat o podporu a zachování důvěry veřejnosti v soudní činnost tím, že budou srozumitelní, transparentní a budou pomáhat předcházet zkreslování informací na veřejnosti. Významná role v komunikaci mezi soudy (jednotlivými soudci) a veřejností (médií) přísluší mluvčím. Jednotliví soudci s odpovídajícími komunikačními dovednostmi mohou rovněž vysvětlovat fungování a hodnoty soudnictví.¹⁷

¹⁶ Srov. čl. V. bod 1. odst. 42 stanoviska Poradního sboru evropských soudců (CCJE) č. 25 (2022).

¹⁷ Srov. čl. VII. odst. 63 a 65 stanoviska Poradního sboru evropských soudců (CCJE) č. 25 (2022).

IV. Závěry

22. S ohledem na odpovědi k dotazům tazatelky Etický soud závěrem vymezuje tato stručná vodítka pro přípustné hodnocení soudních rozhodnutí jiným soudcem:
1. Soudce smí v rámci své ústavně zaručené svobody projevu hodnotit rozhodnutí jiného soudce, a to při dodržení zákonných a etických omezení popsáných výše.
  2. Z pohledu profesní etiky stanoví v dané oblasti postupně čím dále méně omezující kritéria:
    - a. ukončení probíhajícího řízení,
    - b. míra souvislosti s rozhodovací činností soudce, řešení právních otázek a obecných problémů justice,
    - c. rozhodování o opravných prostředcích a interní profesionální diskuse,
    - d. motivace řešit odbornou polemiku za účelem zvyšování autority soudní moci, informování a vychovávání,
    - e. profesionální způsob vyjadřování.

V Praze dne 12. 3. 2024

Za Etický soud Soudcovské unie ČR
JUDr. Ladislav Derka